Cietušo tiesības (katrā valstī)

Läti

Jūs tiksiet atzīts par cietušo, ja Jums ar noziedzīgu nodarījumu radīts kaitējums, proti, morāls aizskārums, fiziskas ciešanas vai mantisks zaudējums, proti: Jūs tikāt ievainots, Jūsu īpašums tika sabojāts vai nozagts utt. un tam par iemeslu bija tāda personas uzvedība, kas atzīstama par noziedzīgu. Kā cietušajam Jums ir ar likumu garantētas tiesības gan pirms kriminālprocesa uzsākšanas, gan kriminālprocesa ietvaros un pēc tā pabeigšanas.

Kriminālprocesu Latvijā uzsāk ar izmeklēšanu, ko veic policijas darbinieki prokurora uzraudzībā. Brīdī, kad policijas rīcībā ir pietiekami pieradījumi tam, ka aizdomās turamā persona ir izdarījusi noziedzīgu nodarījumu, krimināllieta tiek nodota prokuroram, kurš pieņem lēmumu par apsūdzības uzradīšanu aizdomās turamajam un lietas nosūtīšanu tiesai.

Tiesa veic iegūto pierādījumu analīzi. Ja ir pamats atzīt apsūdzēto par vainīgu, tiesa piespriež viņam/viņai kriminālsodu. Ja nav pietiekamu pierādījumu tam, ka apsūdzētais ir izdarījis viņam inkriminēto noziedzīgo nodarījumu, viņš ir atzīstams par nevainīgu un attaisnojams.

Pastāvot likumā noteiktajiem priekšnoteikumiem, kriminālprocess, atzīstot personu par vainīgu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, var tikt pabeigts arī ārpus tiesas kārtībā.

Noklikšķiniet uz norādītajām saitēm, lai iegūtu nepieciešamo informāciju

1 - Manas kā noziegumā cietušā tiesības
2 - Paziņošana par noziegumu un manas tiesības izmeklēšanas vai tiesas procesa laikā
3 - Manas tiesības pēc tiesas procesa
4 - Kompensācija
5 - Manas tiesības uz atbalstu un palīdzību

Lapa atjaunināta: 01/01/2024

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

1 - Manas kā noziegumā cietušā tiesības

Kādu informāciju es varu saņemt no iestādes (piemēram, policijas, prokurora) pēc tam, kad noziegums ir izdarīts, bet pirms es par to esmu ziņojis(-usi)?

Pēc noziedzīgā nodarījuma piedzīvošanas, bet pirms ziņošanas par to tiesībsargājošajām iestādēm, pa bezmaksas tālruni 116006 katru dienu plkst. 12:00-22:00 latviešu, krievu un angļu valodā Jūs varat saņemt emocionālu un psiholoģisku atbalstu, kā arī informāciju par savām tiesībām un konkrētākiem atbalsta pasākumiem. Šī informācija latviešu, krievu un angļu valodā ir pieejama arī interneta vietnē “www.cietusajiem.lv”, kur ir nodrošināta arī čata iespēja saziņai ar operatoru.

Es nedzīvoju ES valstī, kurā izdarīts noziegums (ES un trešo valstu pilsoņi). Kā tiek aizsargātas manas tiesības?

Cietušā procesuālais statuss un tiesības kriminālprocesos, kuru izmeklēšana ir Latvijas jurisdikcijā, kā arī valsts nodrošinātais atbalsts nav atkarīgs no cietušā dzīvesvietas, respektīvi, par cietušo var tikt atzīti arī ES un trešo valstu pilsoņi. Ja cietušais neprot valsts valodu, tā kriminālprocesuālo tiesību īstenošana tiek sekmēta, procesuālo darbību veikšanas laikā nodrošinot tiesības lietot valodu, kuru šīs personas prot, un bez atlīdzības izmantot tulka palīdzību, kura piedalīšanos nodrošina kriminālprocesu veicoša amatpersona.

Ja es ziņoju par noziegumu, kādu informāciju es saņemšu?

Pēc ziņošanas par noziedzīgu nodarījumu un kriminālprocesa uzsākšanas persona informāciju par konkrēto kriminālprocesu saņems tad, ja tiks pieņemts lēmums par šīs personas atzīšanu par cietušo.

Par cietušo procesuāli atzītajai personai ir tiesības saņemt kontaktinformāciju saziņai par konkrēto kriminālprocesu, saņemt informāciju par pieejamo atbalstu un medicīnisko palīdzību, pieprasīt informāciju par kriminālprocesa virzību, par amatpersonām, kuras veic vai ir veikušas kriminālprocesu, kā arī tiesības savlaicīgi uzzināt iztiesāšanas vietu un laiku.

Cietušajam kriminālprocesā par noziedzīgu nodarījumu, kas saistīts ar vardarbību vai vērsts pret dzimumneaizskaramību vai tikumību, ir tiesības pieteikt procesa virzītājam lūgumu informēt viņu par kriminālprocesa virzību daļā par to noziedzīgo nodarījumu, ar kuru viņam nodarīts kaitējums.

Savukārt pēc pirmstiesas kriminālprocesa pabeigšanas cietušajam ir tiesības saņemt to tiesai nododamās krimināllietas materiālu kopijas, kuri tieši attiecas uz noziedzīgu nodarījumu, ar kuru viņam nodarīts kaitējums, ja tās nav izsniegtas agrāk, vai ar prokurora piekrišanu iepazīties ar šiem krimināllietas materiāliem, un gadījumos, kad krimināllieta tiek iztiesāta tiesā, iepazīties ar tiesas nolēmumu un tiesas sēdes protokolu. Gala nolēmums cietušajam tiek izsniegts arī tad, ja kriminālprocess tiek pabeigts ārpus tiesas. Šajos materiālos cietušais var iegūt informāciju par noziedzīgā nodarījuma izdarītājam inkriminēto noziedzīgo nodarījumu.

Cietušais var saņemt informāciju par tās apcietinātās vai notiesātās personas atbrīvošanu vai izbēgšanu no ieslodzījuma vietas vai īslaicīgās aizturēšanas vietas, kura radījusi viņam kaitējumu, ja pastāv apdraudējums cietušajam un nepastāv kaitējuma risks apcietinātajai vai notiesātajai personai gadījumos. Šāds lūgums ir jāpiesaka līdz gala nolēmuma pieņemšanai kriminālprocesā. Taču šīs tiesības ir tikai tādai personai, kura ir atzīta par īpaši aizsargājamo cietušo.

Atsevišķu noziedzīgu nodarījumu gadījumos kriminālprocess tiek uzsākts tikai tad, ja saņemts tās personas pieteikums, kurai nodarīts kaitējums. Kriminālprocesu var uzsākt arī tad, ja nav saņemts šāds pieteikums, ja šī persona sakarā ar fiziskiem vai psihiskiem trūkumiem pati nespēj īstenot savas tiesības. Šie noziedzīgie nodarījumi ir paredzēti Krimināllikuma 130. panta “Tīšs viegls miesas bojājums” otrajā daļā, 131. pants “Miesas bojājums aiz neuzmanības”, 132. panta “Draudi izdarīt slepkavību un nodarīt smagu miesas bojājumu” pirmajā daļā, 132.1 panta “Vajāšana” pirmajā daļā, 157. pantā “Neslavas celšana”, 168. pantā “Nolēmumu par aizgādības, aprūpes un saskarsmes tiesībām ar bērnu nepildīšana”, 169. pantā “Nolēmuma par aizsardzību pret vardarbību nepildīšana” un 180. pantā “Zādzība, krāpšana, piesavināšanās nelielā apmērā”, 185. panta “Mantas tīša iznīcināšana un bojāšana” pirmajā daļā, 197. pantā “ Nolaidība” un 200. panta “Neizpaužamu ziņu, kas nav konfidenciāla, slepena vai sevišķi slepena informācija, izpaušana, komercnoslēpumu saturošu ziņu neatļauta iegūšana un izpaušana un finanšu tirgus iekšējās informācijas nelikumīga izpaušana” pirmajā daļā.

Savukārt, ja reiz kriminālprocess par minētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem ir uzsākts, tad tas ir izbeidzams tikai tad, ja ir noticis cietušā un aizdomās turētā vai apsūdzētā izlīgums un ir pilnīgi novērsts vai atlīdzināts ar izdarīto noziedzīgo nodarījumu radītais kaitējums.
Ja Jūs esat cietis no noziedzīga nodarījuma vai Jums ir zināms par kāda noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, Jūs varat ziņot par to:
policijai: pa telefonu (02 – no fiksētā telefona vai 112 – no mobilā telefonu), ar vēstuli (nosūtot to pa pastu, faksu vai elektroniski), apmeklējot tuvāko policijas iestādi, vai arī izmantojot e-pakalpojums „Iesniegums Valsts policijai";
prokuratūrai: ar vēstuli (nosūtot to pa pastu, faksu, elektronisko pastu), vai apmeklējot prokuratūru.
Par noziedzīgu nodarījumu var ziņot jebkādā valodā, ko Jūs pārvaldāt. Ja Jūs nerunājat latviešu valodā, tiks nodrošināta bezmaksas tulkošana.
Nav nekādu speciālu veidlapu vai formu, lai ziņotu par noziedzīgu nodarījumu. Svarīgi, lai ziņojumā būtu informācija par tā iesniedzēju (vārds, uzvārds), detalizēts notikuma apraksts un iesniedzēja kontaktinformācija (telefons, elektroniskais pasts).
Ziņojumiem par notikušiem noziedzīgiem nodarījumiem nav laika ierobežojuma. Tomēr jāievēro, ka likums paredz krimināltiesību noilguma laiku (no 6 mēnešiem līdz 15 gadiem), kuras notecējums izslēdz iespēju saukt likumpārkāpēju pie atbildības.
Ziņojums par noziedzīgu nodarījumu tiek reģistrēts; iesniedzējam ir pieejama informācija par ziņojuma reģistrācijas numuru. Jūs varat sekot līdzi kriminālprocesa norisēm, izmantojot šo reģistrācijas numuru. Informācijas pieprasījumus par kriminālprocesa norisi var izdarīt, norādot informāciju par iesnieguma iesniedzēju (vārds, uzvārds, iesnieguma datums).
Informāciju par kriminālprocesa norisi var iegūt:
apmeklējot policijas iestādi vai prokuratūru;
zvanot pa telefonu;
nosūtot vēstuli.

Vai man ir tiesības uz bezmaksas mutisko tulkošanu vai tulkošanas pakalpojumiem (saziņai ar policiju vai citām iestādēm vai izmeklēšanas un tiesas procesa laikā)?

Ja Jūs nerunājat latviešu valodā, Jūs varat lietot jebkādu Jums saprotamu valodu. Policijas darbiniekam un prokuroram ir pienākums nodrošināt tulkošanu. Jums nav jāmaksā par tulka pakalpojumiem. Ja tiek izsniegts dokuments, kas attiecas uz Jums, arī tas tiks iztulkots Jums saprotamā valodā.
Jūs varat saņemt bezmaksas juridisko palīdzību, ja Jūs esat Eiropas Savienības pilsonis un Jūsu atrašanās Latvijas teritorijā ir legāla.
Cietušajam un viņa pārstāvim, ja tas neprot valsts valodu, procesuālo darbību veikšanas laikā visa kriminālprocesa gaitā ir tiesības lietot valodu, kuru šī persona prot, un bez atlīdzības izmantot tulka palīdzību, kura piedalīšanos nodrošina kriminālprocesu veicošā amatpersona. Cietušajam tiesa nodrošina iespēju iepazīties ar nolēmumu, izmantojot tulka palīdzību.
Savukārt rakstveida tulkojumu cietušajam ir tiesības saņemt tikai noteiktos likumā paredzētos gadījumos. Ja cietušais neprot valsts valodu un viņa pastāvīgā dzīvesvieta ir ārvalstī, procesa virzītājs nosūta tam tiesas nolēmuma un lēmuma par kriminālprocesa izbeigšanu rakstveida tulkojumu, ja cietušais ir pieteicis šādu lūgumu.

Kā iestādes nodrošinās, ka es saprotu un ka mani saprot (ja esmu bērns; ja esmu persona ar invaliditāti)

Bērna tiesību nodrošināšanu sekmē tas, ka gadījumos, kad kaitējums ir radīts nepilngadīgai personai, tad ir obligāta tā pārstāvība, ko veic pilngadīga persona. Tas attiecas arī uz personām, kurām ir nodibināta aizgādnība garīga rakstura vai cita veselības traucējuma dēļ, un personām, kura sakarā ar fiziskiem vai psihiskiem trūkumiem atzīta par cietušo bez tās piekrišanas.
Turklāt, ja ir apgrūtināta vai citādi nav nodrošināta nepilngadīgā tiesību un interešu aizsardzība vai tā pārstāvis iesniedz motivētu lūgumu, procesa virzītājs pieņem lēmumu par advokāta kā nepilngadīgās cietušās personas pārstāvja uzaicināšanu. Procesa virzītājs pieaicina advokātu arī gadījumos, kad personu, kura sakarā ar fiziskiem vai psihiskiem trūkumiem atzīta par cietušo bez tās piekrišanas, nevar pārstāvēt neviens no tuviniekiem.
Tiklīdz persona atzīta par cietušo, tai ne tikai nekavējoties rakstveidā izsniedz, bet, ja nepieciešams, arī izskaidro informāciju par tā tiesībām.
Tiesības uz tulkojumu kriminālprocesā ietver arī tiesības uz surdotulkojumu, kas nodrošina iespēju pilnvērtīgi iesaistīties kriminālprocesā arī personām ar dzirdes un runas traucējumiem.
Turklāt jebkurš cietušais vai viņa pārstāvis savu tiesību pilnīgai realizācijai var uzaicināt advokātu juridiskās palīdzības saņemšanai. Taču izdevumus valsts sedz tikai likumā noteiktos gadījumos.

Cietušo atbalsta dienesti

Kas sniedz atbalstu cietušajiem?

Policijas darbinieks vai prokurors informēs Jūs par Jūsu tiesībām, ja Jūs būsiet atzīts/-a par cietušo kriminālprocesā vai Jūs pratinās kā liecinieku. Parasti šāda informācija tiek sniegta rakstveidā un, ja nepieciešams, to izskaidros arī mutiski, personai ieradoties policijā vai prokuratūrā.
Jums ir tiesības saņemt informāciju arī par pieejamo atbalstu un medicīnisko palīdzību, konsultējoties pa Informatīvo atbalsta tālruni 116 006 noziedzīgos nodarījumos cietušajiem. Biedrība "Skalbes", izpildot valsts pārvaldes uzdevumu, nodrošina bezmaksas konsultācijas pa tālruni 1 1 6 0 0 6 katru dienu no plkst. 12.00 līdz plkst. 22.00, sniedzot: emocionālo un psiholoģisko atbalstu noziedzīgos nodarījumos cietušajiem, informāciju par cietušo procesuālajām tiesībām (piemēram, par tiesībām kriminālprocesā, tiesībām uz kaitējuma atlīdzinājumu, valsts kompensāciju u.c.), informāciju par iespējamiem pakalpojumiem noziedzīgos nodarījumos cietušajiem. Vienlaikus cietušajiem ir pieejama interneta vietne www.cietusajiem.lv, kur izvietota informāciju par cietušo tiesībām un atbalsta pakalpojumiem, kā arī pieejams tiešsaistes čats, ja persona ar speciālistu nevēlas sazināties telefoniski.

Vai policija man automātiski sniegs informāciju par atbalstu cietušajiem?

Policijas darbinieks vai prokurors informēs Jūs par Jūsu tiesībām, ja Jūs būsiet atzīts/-a par cietušo kriminālprocesā vai Jūs pratinās kā liecinieku. Parasti šāda informācija tiek sniegta rakstveidā un, ja nepieciešams, to izskaidros arī mutiski, personai ieradoties policijā vai prokuratūrā.

Kā tiek aizsargāts mans privātums?

Amatpersonai, kura veic kriminālprocesu, ir pienākums aizsargāt jebkuras kriminālprocesā iesaistītās personas privātās dzīves noslēpumu un komercnoslēpumu. Ziņas par to drīkst iegūt un izmantot tikai tad, ja tas ir nepieciešams pierādāmo apstākļu noskaidrošanai.
Fiziskai personai ir tiesības pieprasīt, lai kriminālliet netiek iekļautas ziņas par šīs personas pašas vai tās tuvinieku (saderinātais, laulātais, vecāki, vecvecāki, bērni, mazbērni, brāļi un māsas, kā arī tā persona, ar kuru attiecīgā fiziskā persona dzīvo kopā un ar kuru tai ir kopīga (nedalīta) saimniecība) privāto dzīvi, komercdarbību un mantisko stāvokli, ja tas nav nepieciešams krimināltiesisko attiecību taisnīgai noregulēšanai.
Bez cietušā piekrišanas plašsaziņas līdzekļos nedrīkst publiskot procesuālo darbību laikā ar foto, video vai cita veida tehniskiem līdzekļiem fiksētu tā attēlu, ja vien tas nav nepieciešams noziedzīgā nodarījuma atklāšanai.
Informāciju par kriminālprocesā iesaistīto personu (izņemot personu, kurai ir tiesības uz aizstāvību) dzīvesvietu un sakaru līdzekļiem uzglabā atsevišķā uzziņā, kas pievienota krimināllietai, un ar to var iepazīties tikai amatpersonas, kuras veic kriminālprocesu.

Vai man vispirms ir jāziņo par noziegumu, lai piekļūtu cietušo atbalstam?

Emocionālu un psiholoģisku atbalstu un informāciju par savām tiesībām bez maksas var saņemt jebkura noziedzīgā nodarījumā cietusi persona, neraugoties uz kriminālprocesa uzsākšanu un personas atzīšanu par cietušo, pa tālruni 116006 un interneta vietnē "www.cietusajiem.lv".

Personas aizsardzība, ja esmu apdraudēts(-a)

Kāda veida aizsardzība ir pieejama?

Ja Jums ir bail no likumpārkāpēja, Jūs varat lūgt procesa virzītāju (policijas darbinieku, prokuroru) aizliegt aizdomās turamajai vai apsūdzētajai personai tuvoties Jums, sazināties ar Jums, meklēt fizisku vai vizuālu kontaktu, runāt ar Jums vai zvanīt Jums vai citādi ar Jums komunicēt. Jūs varat saņemt papildus aizsardzību, ja esat cietušais vai liecinieks, un jūs baidāties, ka ir apdraudētas Jūsu vai Jūsu tuvinieku būtiskas intereses, Jūs varat lūgt, lai tiek pieņemts Eiropas aizsardzības rīkojums, kas paredz aizdomās turētajai vai apsūdzētajai personai aizliegumu apmeklēt noteiktu apvidu, vietu vai teritoriju, aizliegumu kontaktēties vai tuvoties Jums.

Papildus aizsardzību var saņemt cietušais, kurš/-a uztraucas, ka sniegtās liecības dēļ viņš/-a var tikt apdraudēts. Šāda aizsardzība ir pieejama arī Jūsu tuviniekiem u.c. personām, kurām var tikt nodarīts kaitējums sakarā ar Jūsu piedalīšanos kriminālprocesā.

Speciālās aizsardzības pasākumus var organizēt gan pirms, gan arī pēc kriminālprocesa uzsākšanas.

Speciālās aizsardzības pasākumi ir šādi:

aizsargājamās personas apsardze;

aizsargājamās personas sarunu nodrošināšana pret nesankcionētu noklausīšanos, korespondences nodrošināšana pret nesankcionētu kontroli;

aizsargājamās personas pārvietošana uz citiem nezināmām (konfidenciālām) dzīvojamām telpām;

pases un citu personas dokumentu izsniegšana ar citiem personas identitātes datiem;

aizsargājamās personas pastāvīgās dzīvesvietas un darbavietas maiņa;

aizsargājamās personas datu aizsardzība un neizsniegšana no valsts informācijas sistēmām;

aizsargājamās personas pārvietošana uz citu valsti saskaņā ar noslēgtajiem starptautiskajiem līgumiem vai vienošanos ar šo valsti;

ja nepieciešams, aizsargājamās personas īpašuma apdrošināšana.

Ja Jūs vēlaties, lai būtu veikti speciālās aizsardzības pasākumi, Jums jāiesniedz rakstisks iesniegums procesa virzītājam. Procesa virzītājs iesniegumu kopā ar savu ierosinājumu iesniedz ģenerālprokuroram. Ja procesa virzītājs neierosina noteikt speciālo aizsardzību, par to pieņem lēmumu Kriminālprocesa likumā noteiktajā kārtībā. Lēmumu par speciālās aizsardzības noteikšanu pieņem nekavējoties, bet ne vēlāk kā 10 dienu laikā no iesnieguma vai ierosinājuma saņemšanas dienas.

Personu, kurai noteikta speciālā procesuālā aizsardzība, uz nopratināšanu aicina ar speciālās aizsardzības iestādes starpniecību. Fiksējot dokumentos procesuālās darbības, kurās piedalās aizsargājamā persona, kurai personas identitātes dati aizstāti ar pseidonīmu, procesa virzītājs šīs personas identitātes datu vietā norāda tikai pseidonīmu. Ja nepieciešams norādīt sūtījumu saņemšanas adresi, norāda speciālās aizsardzības iestādes adresi. Veicot procesuālās darbības, kurās piedalās vairākas personas un ir nepieciešams novērst speciāli procesuāli aizsargājamās personas identificēšanas iespēju, izmanto tādus tehniskos līdzekļus, kuri neļauj identificēt šo personu. Aizsargājamai personai ir tiesības neatbildēt uz jautājumiem, ja atbildes var dot iespēju noteikt tās identitāti. Personai, kuras identitātes dati aizstāti ar pseidonīmu, ieraksta tikai tās pseidonīmu un speciālās aizsardzības iestādes adresi.

Kas man var piedāvāt aizsardzību?

Jūs varat lūgt procesa virzītāju (policijas darbinieku, prokuroru) aizliegt aizdomās turamajai vai apsūdzētajai personai tuvoties Jums, sazināties ar Jums, meklēt fizisku vai vizuālu kontaktu, runāt ar Jums vai zvanīt Jums vai citādi ar Jums komunicēt.

Ja Jūs vēlaties, lai būtu veikti speciālās aizsardzības pasākumi, Jums jāiesniedz rakstisks iesniegums procesa virzītājam. Procesa virzītājs iesniegumu kopā ar savu ierosinājumu iesniedz ģenerālprokuroram. Ja procesa virzītājs neierosina noteikt speciālo aizsardzību, par to pieņem lēmumu Kriminālprocesa likumā noteiktajā kārtībā. Lēmumu par speciālās aizsardzības noteikšanu pieņem nekavējoties, bet ne vēlāk kā 10 dienu laikā no iesnieguma vai ierosinājuma saņemšanas dienas.

Vai kāds izvērtēs manu situāciju, lai pārliecinātos, vai esmu pakļauts(-a) turpmāka kaitējuma riskam no likumpārkāpēja puses?

Šobrīd kriminālprocesu veicošajām amatpersonām nav pienākuma pēc savas iniciatīvas pastāvīgi pārvērtēt cietušā apdraudējuma riskus. Taču cietušais un tā pārstāvis visā procesa gaitā var iesniegt procesa virzītājam pieteikumu par pasākumu veikšanu pašas personas, tās tuvinieku vai mantas apdraudējuma gadījumā.

Vai kāds izvērtēs manu situāciju, lai pārliecinātos, vai esmu pakļauts(-a) turpmāka kaitējuma riskam no krimināltiesību sistēmas puses (izmeklēšanas un tiesas procesa laikā)?

Šobrīd kriminālprocesu veicošajām amatpersonām nav pienākuma pēc savas iniciatīvas pastāvīgi pārvērtēt cietušā apdraudējuma riskus. Taču cietušais un tā pārstāvis, ja to tiesības ir aizskartas, visā procesa gaitā Kriminālprocesa likumā noteiktajos termiņos un kārtībā var iesniegt motivētu sūdzību par procesuālo nolēmumu vai kriminālprocesu veicošās amatpersonas rīcību.

Procesa virzītāja lēmums ir pārsūdzams vienmēr, izņemot Kriminālprocesa likumā noteiktos gadījumus.

Kāda aizsardzība ir pieejama sevišķi neaizsargātiem cietušajiem?

Papildu tiesības ir noteiktas īpaši aizsargājamiem cietušajiem.

Par īpaši aizsargājamiem cietušajiem tiek atzīti:

nepilngadīgais;

persona, kura garīga rakstura vai cita veselības traucējuma dēļ pati nespēj izmantot savas procesuālās tiesības;

persona, kura cietusi no noziedzīga nodarījuma, kas vērsts pret personas tikumību vai dzimumneaizskaramību, vai no cilvēku tirdzniecības;

persona, kura cietusi no noziedzīga nodarījuma, kas saistīts ar vardarbību vai vardarbības piedraudējumu un ko izdarījis cietušā tuvinieks, bijušais laulātais vai persona, ar kuru cietušais ir vai ir bijis pastāvīgās intīmās attiecībās;

persona, kurai noziedzīga nodarījuma rezultātā, iespējams, radīti smagi miesas bojājumi vai psihiski traucējumi;

persona, kura cietusi no noziedzīga nodarījuma, kas, iespējams, veikts rasistisku, nacionālu, etnisku vai reliģisku motīvu dēļ.

Ar procesa virzītāja lēmumu par īpaši aizsargājamu tiek atzīts arī tāds cietušais, kas noziedzīga nodarījuma rezultātā radītā kaitējuma dēļ ir īpaši ievainojams un nav pasargāts no atkārtota apdraudējuma, iebiedēšanas vai atriebības.

Īpaši aizsargājamam cietušajam ir tiesības ar procesa virzītāja atļauju piedalīties procesuālajās darbībās kopā ar uzticības personu, ja vien tā nav persona, pret kuru uzsākts kriminālprocess, aizturētais, aizdomās turētais vai apsūdzētais.

Īpaši aizsargājamam cietušajam ir tiesības lūgt un saņemt informāciju par tās apcietinātās vai notiesātās personas atbrīvošanu vai izbēgšanu no ieslodzījuma vietas vai īslaicīgās aizturēšanas vietas, kura radījusi viņam kaitējumu, ja pastāv apdraudējums cietušajam un nepastāv kaitējuma risks apcietinātajai vai notiesātajai personai. Šādu lūgumu var pieteikt līdz gala nolēmuma pieņemšanai kriminālprocesā.

Īpaši aizsargājamam cietušajam ir tiesības lūgt, lai viņa dalība vai uzklausīšana tiesas sēdē notiktu, izmantojot tehniskos līdzekļus.

Ja nav nodrošināta tiesību un interešu aizsardzība vai cietušais vai viņa pārstāvis izsaka attiecīgu lūgumu, procesa virzītājs pieņem lēmumu, ka kriminālprocesā piedalās advokāts kā juridiskās palīdzības sniedzējs īpaši aizsargājamam cietušajam.

Īpaši aizsargājama cietušā pratināšana tiek veikta atsevišķā tam piemērotā telpā vai bez citu ar konkrēto procesuālo darbību nesaistītu personu klātbūtnes. Tādas personas pratināšanu, kas atzīta par cietušo no vardarbības, ko nodarījusi persona, no kuras cietušais ir materiāli vai citādi atkarīgs, no cilvēku tirdzniecības vai no noziedzīga nodarījuma, kas vērsts pret personas tikumību vai dzimumneaizskaramību, veic tā paša dzimuma izmeklēšanas darbības

veicējs. Minēto nosacījumu var neievērot, ja tam piekrīt pats cietušais vai viņa pārstāvis. Ja noziedzīgā nodarījumā, kas vērsts pret personas tikumību un dzimumneaizskaramību, cietušais un persona, kurai ir tiesības uz aizstāvību, ir viena dzimuma un ja to lūdz cietušais vai viņa pārstāvis, pratināšanu veic pretēja dzimuma izmeklēšanas darbības veicējs.
Papildu sociālo rehabilitāciju ir iespējams saņemt bērnam, kuri cietuši no prettiesiskām darbībām, vardarbībā cietušajām pilngadīgajām personām un cilvēku tirdzniecības upuriem.

Esmu nepilngadīgs. Vai man ir īpašas tiesības?

Jūs kā nepilngadīgais esat īpaši aizsargājams cietušais. Papildus jums kā īpaši aizsargājam cietušajam ir tiesības ar procesa virzītāja atļauju piedalīties procesuālajās darbībās kopā ar uzticības personu, ja vien tā nav persona, pret kuru uzsākts kriminālprocess, aizturētais, aizdomās turētais vai apsūdzētais.
Tāpat Jums ir tiesības lūgt un saņemt informāciju par tās apcietinātās vai notiesātās personas atbrīvošanu vai izbēgšanu no ieslodzījuma vietas vai īslaicīgās aizturēšanas vietas, kura radījusi Jums kaitējumu, ja Jums pastāv apdraudējums un nepastāv kaitējuma risks apcietinātajai vai notiesātajai personai.
Papildus īpaši aizsargājama cietušā pratināšana tiek veikta atsevišķā tam piemērotā telpā vai bez citu ar konkrēto procesuālo darbību nesaistītu personu klātbūtnes, un to veic speciāli apmācīti profesionāļi vai arī nopratināšana tiek veikta ar šo profesionāļu palīdzību. Jūs pratināšanas norises gaitu fiksē skaņu un attēlu ierakstā, ja tas ir Jūsu labākajās interesēs un ja tas ir vajadzīgs kriminālprocesa mērķa sasniegšanai. Jūsu pratināšanas ilgums bez piekrišanas vienā diennaktī nedrīkst pārsniegt sešas stundas, ieskaitot pārtraukumu.
Jūsu intereses kriminālprocesā pārstāvēs Jūsu vēcāki vai aizbildņi. Vecvecāki, pilngadīgais brālis vai māsa arī var būt Jūsu pārstāvji, bet tikai tajā gadījumā ja Jūs dzīvojat kopā ar viņiem un viņi ir uzņēmušies rūpes par Jums. Dažos gadījumos, piemēram, ja Jums nav minēto radinieku, Jūsu intereses pārstāvēs bērnu tiesību aizsardzības institūcijas vai nevalstiskās organizācijas pārstāvis. Prokurors var uzaicināt Jūsu pārstāvībai advokātu, ja viņam/-ai ir pamats uzskatīt, ka augstāk nosauktās personas nespēs pietiekami kvalitatīvi aizstāvēt Jūsu intereses.
Ja Jūs esat cietis/-usi no vardarbības, Jūs varat saņemt medicīnisko un sociālās rehabilitācijas palīdzību. Sociālo un medicīnisko rehabilitāciju Jūs varat saņemt savā dzīves vietā vai sociālās rehabilitācijas iestādē. Ja esat cietis no nodarījuma, kas saistīts ar vardarbību, ko nodarījusi persona, no kuras esat materiāli vai citādi atkarīgs, vai arī no noziedzīga nodarījuma pret tikumību vai dzimumneaizskaramību, Jums ir tiesības uz bezmaksas juridisko palīdzību.

Manas ģimenes loceklis gāja bojā šā nozieguma dēļ. Kādas ir manas tiesības?

Ja persona mirusi, cietušais kriminālprocesā var būt kāds no mirušā tuviniekiem un izmantot visas cietušā tiesības.
Ja noziedzīga nodarījuma rezultātā iestājusies personas nāve vai cietušais miris un nav pieprasījis valsts kompensāciju vai valsts kompensāciju ir pieprasījis un nav saņēmis, valsts kompensāciju ir tiesības saņemt personai, kura atzīta par cietušo attiecīgajā kriminālprocesā. Valsts kompensāciju var saņemt uz personas pieprasījuma un galīgā nolēmuma vai procesa virzītāja izziņas pamata, ja galīgais nolēmums vēl nav pieņemts.

Manas ģimenes loceklis ir noziegumā cietušais. Kādas ir manas tiesības?

Ja cietušais ir dzīvs un spējīgs realizēt savas kriminālprocesuālās tiesības, tad cietušā ģimenes loceklim nav patstāvīgu tiesību konkrētajā kriminālprocesā. Cietušais pats ir tiesīgs iesniegt pieteikumu par pasākumu veikšanu tās tuvinieku apdraudējuma gadījumā.
Nepilngadīgā mātei, tēvam vai aizbildnim, bet, ja viņi nevar, tad vienam no cietušā vecvecākiem, pilngadīgajam brālim vai māsai, ja nepilngadīgais dzīvojis kopā ar kādu no viņiem un attiecīgais tuvinieks par nepilngadīgo rūpējies, ir priekšrocība un pienākums būt par nepilngadīgā cietušā pārstāvji.
Jebkura persona tiesībsargājošajām iestādēm ir tiesīga sniegt informāciju par notikušu noziedzīgu nodarījumu, kaut arī pati tajā nav cietusi.

Vai es varu saņemt mediācijas pakalpojumus? Ar kādiem nosacījumiem? Vai, saņemot mediācijas pakalpojumus, es būšu drošībā?

Izmeklēšanas laikā Jūs varat izlīgt ar personu, kura radījusi Jums kaitējumu, kā arī Jums ir tiesības saņemt informāciju par izlīguma īstenošanu un tā sekām.
Jūs varat ierosināt izlīguma procedūru vai piekrist dalībai izlīguma sanāksmē. Šīs procedūras mērķis ir palīdzēt Jums izlīgt ar likumpārkāpēju, vienojoties ar viņu par to, kā mazināt kaitējumu, kas radīts ar noziedzīgu nodarījumu. Izlīguma procedūras ietvaros neitrāla persona – izlīguma starpnieks – organizēs un vadīs Jūsu tikšanās ar likumpārkāpēju nolūkā panākt izlīgumu.
Piedalīšanās izlīguma procedūrā ir brīvprātīga. Jūs varat atteikties no tās gan pirms uzsākšanas, gan arī jebkurā brīdī pēc piekrišanas tajā iesaistīties.
Galvenā institūcija, kas organizē izlīguma procedūru ir Valsts probācijas dienests. Jūs varat sazināties ar Valsts probācijas dienesta Izlīguma nodaļu pa telefonu 67021176, vai elektroniski, sūtot e-pastu uz izligums@vpd.gov.lv. Valsts probācijas dienesta organizētās izlīguma procedūras ir bezmaksas pakalpojums – par to nav jāmaksā ne likumpārkāpējam, ne cietušajam.
Atkarībā no noziedzīgā nodarījuma smaguma un tā izdarīšanas apstākļiem izlīguma rezultātā kriminālprocess var tikt izbeigts vai arī var tikt mīkstināta tā izdarītāja krimināatbildība.

Kur es varu atrast tiesību aktus, kuros izklāstītas manas tiesības?

- Par policiju
- Krimināllikums
- Kriminālprocesa likums
- Prokuratūras likums
- Ārstniecības likums

Lapa atjaunināta: 29/09/2022

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

2 - Paziņošana par noziegumu un manas tiesības izmeklēšanas vai tiesas procesa laikā

Kā es varu ziņot par noziegumu?

Ja Jūs esat cietis no noziedzīga nodarījuma vai Jums ir zināms par kāda noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, Jūs varat ziņot par to:
policijai: pa telefonu (02 – no fiksētā telefona vai 112 – no mobilā telefonu), ar vēstuli (nosūtot to pa pastu, faksu vai elektroniski), apmeklējot tuvāko policijas iestādi, vai arī izmantojot e-pakalpojums „Iesniegums Valsts policijai";
prokuratūrai: ar vēstuli (nosūtot to pa pastu, faksu, elektronisko pastu), vai apmeklējot prokuratūru.
Par noziedzīgu nodarījumu var ziņot jebkādā valodā, ko Jūs pārvaldāt. Ja Jūs nerunājat latviešu valodā, tiks nodrošināta bezmaksas tulkošana.
Nav nekādu speciālu veidlapu vai formu, lai ziņotu par noziedzīgu nodarījumu. Svarīgi, lai ziņojumā būtu informācija par tā iesniedzēju (vārds, uzvārds), detalizēts notikuma apraksts un iesniedzēja kontaktinformācija (telefons, elektroniskais pasts).
Ziņojumiem par notikušiem noziedzīgiem nodarījumiem nav laika ierobežojuma. Tomēr jāievēro, ka likums paredz krimināatbildības noilguma laiku (no 6 mēnešiem līdz 15 gadiem), kuras notecējums izslēdz iespēju saukt likumpārkāpēju pie atbildības.

Kā es varu uzzināt, kāda ir situācija šajā lietā?

Ziņojums par noziedzīgu nodarījumu tiek reģistrēts; iesniedzējam ir pieejama informācija par ziņojuma reģistrācijas numuru. Jūs varat sekot līdzi kriminālprocesa norisēm, izmantojot šo reģistrācijas numuru. Informācijas pieprasījumus par kriminālprocesa norisi var izdarīt, norādot informāciju par iesnieguma iesniedzēju (vārds, uzvārds, iesnieguma datums).

Informāciju par kriminālprocesa norisi var iegūt:
apmeklējot policijas iestādi vai prokuratūru;
zvanot pa telefonu;
nosūtot vēstuli.

Vai varu saņemt juridisko palīdzību (izmeklēšanas vai tiesas procesa laikā)? Ar kādiem nosacījumiem?

Jūs varat saņemt bezmaksas juridisko palīdzību, ja Jums ir maznodrošinātās vai trūcīgās personas statuss, vai Jūs esat nepilngadīgais un esat cietis no nodarījuma, kas saistīts ar vardarbību, ko nodarījusi persona, no kuras esat materiāli vai citādi atkarīgs, vai arī no noziedzīga nodarījuma pret tikumību vai dzimumneaizskaramību, vai arī Jūs pēkšņi esat nonācis/-kusi tādā situācijā un materiālajā stāvoklī, kas Jums pašam/-ai liedz iespēju nodrošināt savu tiesību aizsardzību (stihisku nelaimju, nepārvaramas varas vai citu no personas neatkarīgu apstākļu dēļ). Bezmaksas juridisko palīdzību var saņemt arī persona, kas atrodas pilnā valsts vai pašvaldības apgādībā (gados veci vai slimi cilvēki, kas uzturas sociālās rehabilitācijas iestādes, bērni bez vecākiem, kas dzīvo sociālās palīdzības iestādēs).

Vai es varu pieprasīt izdevumu atmaksu (par piedalīšanos izmeklēšanā/tiesas procesā)? Ar kādiem nosacījumiem?

Jums ir tiesības saņemt kompensāciju par izdevumiem, kas radušies sakarā ar dalību kriminālprocesā un liecību sniegšanu.
Kompensācijas pieprasījums ir iesniedzams procesa virzītājam. Likumā nav noteikts laika ierobežojums šādas prasības iesniegšanai. Jūs varat prasīt kompensāciju:
par ceļa izdevumiem – par sabiedriskā transporta un/vai personīgā transportlīdzekļa izmantošanu, izņemot taksometru;
izdevumiem par naktsmītnes (viesnīcas) izmantošanu — ne vairāk kā 120 eiro par diennakti Rīgā un 60 eiro par diennakti citās apdzīvotajās vietās;
kompensāciju par attiecīgajā laikā nenopelnīto darba algu (vidējo darba samaksu par laiku, kurā, sakarā ar piedalīšanos procesuālajās darbībās, persona nav veikusi savu darbu);
citiem attiecināmajiem izdevumiem to faktiskajā apmērā.
Ir jāsaglabā un jāiesniedz samaksu apliecinošais dokuments.

Vai drīkstu iesniegt sūdzību, ja manu lietu izbeidz bez izskatīšanas tiesā?

Ja izmeklētājs ir nolēmis izbeigt kriminālprocesu pirmstiesas procesā, Jūs varat pārsūdzēt šo lēmumu 10 dienu laikā no tā saņemšanas dienas, iesniedzot sūdzību uzraugošajam prokuroram.
Ja prokurors ir nolēmis izbeigt kriminālprocesu nenosūtot lietu uz tiesu, Jūs varat pārsūdzēt lēmumu 10 dienu laikā no tā saņemšanas dienas, iesniedzot sūdzību amatā augstākam prokuroram.

Vai es varu būt iesaistīts(-a) tiesas procesā?

Ja Jūs esat uzaicināts uz nopratināšanu kā liecinieks, Jūs varat iegūt informāciju par kriminālprocesu, kurā Jūs pratinās, kā arī informāciju par personu, kura veiks pratināšanu (amats, uzvārds). Pirms jautājumu uzdošanas, procesa virzītājs sniegs Jums informāciju par Jūsu tiesībām un pienākumiem. Ja pratināšanas norises gaitu paredzēts fiksēt skaņas vai attēla ierakstā, par to Jūs brīdinās pirms nopratināšanas uzsākšanas.
Kā liecinieks, Jūs varat:
izdarīt piezīmes un papildinājumus rakstveidā fiksētajās liecībās vai pieprasīt iespēju liecības uzrakstīt pašrocīgi valodā, kuru Jūs pārvaldiet;
neliecināt pret sevi un saviem tuviniekiem;
iesniegt sūdzību izmeklēšanas tiesnesim par nepamatotu privātās dzīves noslēpuma izpaušanu liecībās;
juridiskās palīdzības saņemšanai uzaicināt advokātu.
Jūs nedrīkstat izpaust aptaujas vai nopratināšanas saturu, ja par tā neizpau¬šanu esat īpaši brīdināts/-a.
Ja Jūs ar procesa virzītāja lēmumu esat atzīts/-a par cietušo kriminālprocesā, aptaujas un nopratināšanas laikā Jums ir visas liecinieka tiesības.
Ja Jūs formāli neesat atzīts/-a par cietušo kriminālprocesā, Jūsu iespējas saņemt informāciju par kriminālprocesa norisi ir mazākas. Tomēr, ja pastāv draudi Jūsu interesēm, Jums tāpat kā cietušajam ir visas tiesības izmantot aizsardzības līdzekļus, kas likumā paredzēti, lai aizsargātu cietušo drošību.
Jums ir tiesības saņemt kompensāciju izdevumiem, kas radušies sakarā ar dalību kriminālprocesā un liecību sniegšanu.
Personu par cietušo var atzīt tikai ar pašas personas vai tās pārstāvja piekrišanu. Persona, kura nevēlas būt par cietušo, iegūst liecinieka statusu. Ja persona sakarā ar fiziskiem vai psihiskiem trūkumiem pati nespēj izteikt savu gribu būt par cietušo, personu atzīst par cietušo bez tās piekrišanas. Par cietušo procesuāli atzītā persona savas tiesības var īstenot brīvprātīgi un paša izraudzītajā apjomā.
Cietušajam nav pienākuma izmantot savas procesuālās tiesības un viņu nevar aicināt vai pakļaut piespiedu atvešanai, ja viņš netiek aicināts sakarā ar nepieciešamību piedalīties izmeklēšanas darbībā.
Nepilngadīgai cietušajai personai, kas cietusi no vardarbības, ko nodarījusi persona, no kuras cietusī persona ir materiāli vai citādi atkarīga, vai seksuālas izmantošanas, un arī mazgadīgai cietušajai personai piespiedu atvešanu nevar piemērot vispār. Savukārt grūtniecēm vai akūti slimām personām, ja šo faktu apliecinājis ārsts, piespiedu atvešanu var piemērot tikai tad, ja procesuālo darbību nav iespējams veikt personas atrašanās vietā, un tikai ar izmeklēšanas tiesneša vai tiesas lēmumu.
Par likumā paredzēto procesuālos pienākumus nepildīšanu cietušajam var piemērot procesuālās sankcijas, proti, brīdinājumu vai piespiedu naudu.

Kāds ir mans oficiālais statuss tieslietu sistēmā? Piemēram, vai es esmu vai varu izvēlēties būt cietušais, liecinieks, civilprasītājs vai privātās apsūdzības uzturētājs?

Personu par cietušo var atzīt tikai ar pašas personas vai tās pārstāvja piekrišanu. Persona, kura sniedz ziņas par piedzīvoto noziedzīgo nodarījumu, bet nevēlas būt par cietušo, iegūst liecinieka statusu. Tādēļ persona var izvēlēties būt par cietušo vai liecinieku, bet jāņem vērā, ka cietušo tiesību loks ir daudz plašāks, tajā skaitā tiesības uz valsts kompensāciju un tiesības kriminālprocesa ietvaros pieteikt kaitējuma kompensāciju, bet pienākumu tai ir mazāk. Par cietušo procesuāli atzītā persona savas tiesības var īstenot brīvprātīgi un paša izraudzītajā apjomā.
Taču, ja persona sakarā ar fiziskiem vai psihiskiem trūkumiem pati nespēj izteikt savu gribu būt par cietušo, personu atzīst par cietušo bez tās piekrišanas.

Kādas ir manas tiesības un pienākumi šajā statusā?

Cietušajam visa kriminālprocesa gaitā ir šādas pamattiesības:
saņemt informāciju par kompensācijas, tai skaitā valsts kompensācijas, pieteikšanas un saņemšanas nosacījumiem un šajā likumā noteiktajā kārtībā iesniegt pieteikumu par radītā kaitējuma kompensāciju;
piedalīties kriminālprocesā, lietojot valodu, kuru viņš prot, ja nepieciešams, bez atlīdzības izmantojot tulka palīdzību;
neliecināt pret sevi un saviem tuviniekiem;
izlīgt ar personu, kura radījusi viņam kaitējumu, kā arī saņemt informāciju par izlīguma īstenošanu un tā sekām;
uzaicināt advokātu juridiskās palīdzības saņemšanai;
iesniegt pieteikumu par pasākumu veikšanu pašas personas, tās tuvinieku vai mantas apdraudējuma gadījumā;
šajā likumā noteiktajos gadījumos iesniegt pieteikumu par procesuālo izdevumu atlīdzināšanu, kas radušies kriminālprocesā;

šajā likumā noteiktajos gadījumos, termiņos un kārtībā iesniegt sūdzību par procesuālo nolēmumu vai kriminālprocesa veikšanai pilnvarotas amatpersonas rīcību;
saņemt kontaktinformāciju saziņai par konkrēto kriminālprocesu;
saņemt informāciju par pieejamo atbalstu un medicīnisko palīdzību;
pieprasīt informāciju par kriminālprocesa virzību, par amatpersonām, kuras veic vai ir veikušas kriminālprocesu.
Liecības sniegšanas laikā cietušajam ir tādas pašas tiesības kā lieciniekam.
Cietušajam ir tiesības lūgt, lai tiek pieņemts Eiropas aizsardzības rīkojums, ja pastāv Kriminālprocesa likumā noteiktais Eiropas aizsardzības rīkojuma pieņemšanas pamats.
Papildu tiesības ir noteiktas konkrētās kriminālprocesa stadijās.
Tiklīdz persona atzīta par cietušo, tai nekavējoties rakstveidā izsniedz un, ja nepieciešams, izskaidro informāciju par cietušā tiesībām.
Cietušajam ir pienākums ierasties kriminālprocesu veicošās amatpersonas norādītajā laikā un vietā un piedalīties izmeklēšanas darbībā.
Cietušajam ir pienākums pēc procesa virzītāja pieprasījuma nekavējoties rakstveidā paziņot savu sūtījumu saņemšanas pasta vai elektronisko adresi, ar ko cietušais apņemas 24 stundu laikā saņemt kriminālprocesu veicošās amatpersonas nosūtītos sūtījumus un bez kavēšanās ierasties pēc procesa virzītāja uzaicinājuma vai izpildīt citus kriminālprocesuālos pienākumus.
Lieciniekam ir tiesības zināt, kādā kriminālprocesā viņš uzaicināts liecināt, kādai amatpersonai sniedz ziņas un kāds ir šīs amatpersonas procesuālais statuss.
Lieciniekam pirms aptaujas un pratināšanas ir tiesības no procesuālās darbības izpildītāja saņemt informāciju par savām tiesībām, pienākumiem un atbildību, ziņu fiksēšanas veidu, kā arī par tiesībām sniegt liecību viņam labi zināmā valodā, ja nepieciešams, izmantojot tulka pakalpojumus.
Lieciniekam ir tiesības:
izteikt piezīmes un papildinājumus rakstveidā fiksētajās liecībās vai pieprasīt iespēju liecības uzrakstīt pašrocīgi valodā, kuru viņš prot;
neliecināt pret sevi un saviem tuviniekiem;
iesniegt sūdzību par aptaujas vai pratināšanas norisi pirmstiesas kriminālprocesa laikā;
iesniegt sūdzību izmeklēšanas tiesnesim par neattaisnotu privātās dzīves noslēpuma izpaušanu liecībās vai lūgt tiesu atsaukt jautājumus par privātās dzīves noslēpumu un pieprasīt, lai lūgumu ieraksta sēdes protokolā, ja tas tiek noraidīts;
juridiskās palīdzības saņemšanai uzaicināt advokātu.
Visās kriminālprocesa stadijās un visos tā veidos lieciniekam ir tiesības lūgt, lai tiek pieņemts Eiropas aizsardzības rīkojums, ja pastāv Kriminālprocesa likumā noteiktais Eiropas aizsardzības rīkojuma pieņemšanas pamats.
Bez liecinieka piekrišanas nedrīkst publiskot plašsaziņas līdzekļos procesuālo darbību laikā ar foto, video vai cita veida tehniskiem līdzekļiem fiksētu viņa attēlu, ja vien tas nav nepieciešams noziedzīgā nodarījuma atklāšanai.
Lieciniekam, atbildot uz uzdotajiem jautājumiem, jāsniedz tikai patiesas ziņas un jāliecina par visu, kas viņam zināms sais¬tībā ar konkrēto noziedzīgo nodarījumu. Tiesības neliecināt ir tikai tām personām, kurām ir procesuālā imunitāte.
Lieciniekam ir pienākums pēc procesa virzītāja pieprasījuma rakstveidā paziņot savu sūtījumu saņemšanas pasta vai elektronisko adresi, kā arī ierasties kriminālprocesu veicošās amatpersonas norādītajā laikā un noteiktajā vietā un piedalīties izmeklēšanas darbībā, ja ir ievērota uzaicināšanas kārtība.
Liecinieks nedrīkst izpaust aptaujas un pratināšanas saturu, ja par tā neizpau¬šanu ir īpaši brīdināts.

Vai es varu izteikties tiesas procesā vai liecināt? Ar kādiem nosacījumiem?

Ja Jūs esat uzaicināts uz nopratināšanu kā liecinieks, Jūs varat iegūt informāciju par kriminālprocesu, kurā Jūs pratinās, kā arī informāciju par personu, kura veiks pratināšanu (amats, uzvārds). Pirms jautājumu uzdošanas, procesa virzītājs sniegs Jums informāciju par Jūsu tiesībām un pienākumiem. Ja pratināšanas norises gaitu paredzēts fiksēt skaņas vai attēla ierakstā, par to Jūs brīdinās pirms nopratināšanas uzsākšanas.
Kā liecinieks, Jūs varat:
izdarīt piezīmes un papildinājumus rakstveidā fiksētajās liecībās vai pieprasīt iespēju liecības uzrakstīt pašrocīgi valodā, kuru Jūs pārvaldiet;
neliecināt pret sevi un saviem tuviniekiem;
iesniegt sūdzību izmeklēšanas tiesnesim par nepamatotu privātās dzīves noslēpuma izpaušanu liecībās;
juridiskās palīdzības saņemšanai uzaicināt advokātu.
Jūs nedrīkstat izpaust aptaujas vai nopratināšanas saturu, ja par tā neizpau¬šanu esat īpaši brīdināts/-a.
Ja Jūs ar procesa virzītāja lēmumu esat atzīts/-a par cietušo kriminālprocesā, aptaujas un nopratināšanas laikā Jums ir visas liecinieka tiesības.
Ja Jūs formāli neesat atzīts/-a par cietušo kriminālprocesā, Jūsu iespējas saņemt informāciju par kriminālprocesa norisi ir mazākas. Tomēr, ja pastāv draudi Jūsu interesēm, Jums tāpat kā cietušajam ir visas tiesības izmantot aizsardzības līdzekļus, kas likumā paredzēti, lai aizsargātu cietušo drošību.
Jums ir tiesības saņemt kompensāciju izdevumiem, kas radušies sakarā ar dalību kriminālprocesā un liecību sniegšanu.
Cietušajam ir tiesības procesa virzītājam iesniegt pieteikumu par izmeklēšanas darbību, tajā skaitā par viņa nopratināšanas, veikšanu.
Tiesas sēdē pirmajā un apelācijas instances tiesā cietušajam ir tiesības izteikt savu viedokli par katru apspriežamo jautājumu, piedalīties katra tiesā pārbaudāma pierādījuma tiešā un mutvārdos veiktā pārbaudē un uzstāties tiesas debatēs.
Lieciniekam nav tiesību tikt uzklausītam pēc paša iniciatīvas, bet viņa rīcībā esošās ziņas par faktiem procesa virzītājam viņš var nosūtīt rakstveidā, pēc kā procesa virzītājs lems par šo ziņu izmantošanu pierādīšanā.
Pirms pratināšanas lieciniekam un cietušajam izskaidro viņa tiesības un pienākumus un brīdina par atbildību par atteikšanos liecināt vai apzināti nepatiesas liecības došanu.
Liecinieku un cietušo var pratināt par visiem apstākļiem un par jebkuru kriminālprocesā iesaistītu personu, ja sniegtajām ziņām ir vai var būt nozīme lietā. Ja liecinieka pratināšanas laikā konstatē, ka ir pamats mainīt liecinieka procesuālo statusu, nosakot, ka tas ir persona, kurai ir tiesības uz aizstāvību, šādas personas pratināšanu liecinieka statusā pārtrauc.

Kādu informāciju es saņemšu tiesas procesā?

Tiesas procesā cietušais ir tiesīgs procesa virzītājam pieprasīt informāciju par kriminālprocesa virzību un par amatpersonām, kuras veic vai ir veikušas kriminālprocesu, kā arī savlaicīgi uzzināt iztiesāšanas vietu un laiku un sprieduma pasludināšanas laiku, kā arī iepazīties ar spriedumu sev saprotamā valodā.

Vai man būs iespēja piekļūt lietas materiāliem?

Cietušajam ir tiesības pēc pirmstiesas kriminālprocesa pabeigšanas saņemt to tiesai nododamās krimināllietas materiālu kopijas, kuri tieši attiecas uz noziedzīgu nodarījumu, ar kuru viņam nodarīts kaitējums, ja tās nav izsniegtas agrāk, vai ar prokurora piekrišanu iepazīties ar šiem krimināllietas materiāliem.
Cietušajam ir tiesības iepazīties arī ar tiem materiāliem, kas papildus pievienoti krimināllietai pēc tās saņemšanas tiesā, izdarīt no tiem izrakstus, norakstus un lūgt izgatavot to lietas materiālu kopijas, kuri aizskar tās intereses un tiesības, izņemot likumā paredzētos gadījumus, bet, pastāvot objektīvai

nepieciešamībai, drīkst iepazīties ar visiem krimināllietas materiāliem un lūgt izgatavot to lietas materiālu kopijas, kuri aizskar tās intereses un tiesības. Jāņem vērā, ka tad, ja, pabeidzot pirmstiesas kriminālprocesu, cietušais ir atteicies iepazīties ar lietas materiāliem vai saņemt šo materiālu kopijas, tas var būt par pamatu šī lūguma noraidīšanai.

Lapa atjaunināta: 29/09/2022

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

3 - Manas tiesības pēc tiesas procesa

Vai es varu pārsūdzēt spriedumu?

Pabeidzot izmeklēšanu, prokurors lemj par tālāko rīcību. Ja prokurors uzskata, ka ir iegūti pietiekami pierādījumi tam, ka konkrēta persona ir izdarījusi noziedzīgu nodarījumu, persona par vainīgu tiek atzīta ar prokurora lēmumu vai arī lieta tiek sūtīta uz tiesu. Ja prokurors konstatē, ka nav iegūti pietiekami pierādījumi tam, ka konkrēta persona ir izdarījusi noziedzīgu nodarījumu, tad izmeklēšana tiek turpināta, savukārt, konstatējot, ka nav noticis noziedzīgs nodarījums, kriminālprocess tiek izbeigts.

Ja kriminālprocess tiek pabeigts ar prokurora lēmumu, tad šo lēmumu var pārsūdzēt amatā augstākam prokuroram. Ja ir pieņemts lēmums par kriminālprocesa izbeigšanu, tad šādu lēmumu var tālāk pārsūdzēt nākamajam amatā augstākam prokuroram. Savukārt tiesas spriedumu procesa dalībnieki gan faktisku, gan juridisku iemeslu dēļ var pārsūdzēt apelācijas kārtībā. Apelācijas instances tiesas spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā vienīgi juridisku iemeslu dēļ, respektīvi, kasācijas instances tiesa nepieņem un no jauna nepārvērtē pierādījumus. Ja pirmstiesas procesā starp personu un prokuroru ir noslēgta vienošanās par vainas atzīšanu un sodu, tad tiesas spriedums saistībā ar šo vienošanos ir pārsūdzamas vienīgi apelācijas kārtībā juridisku iemeslu dēļ.

Kādas ir manas tiesības pēc notiesāšanas?

Apsūdzētajam pēc notiesājoša sprieduma pasludināšanas ir tiesības pārsūdzēt minēto spriedumu apelācijas kārtībā. Apelācijas instances tiesas sēdē apsūdzētajam ir tādas pašas tiesības kā pir¬mās instances tiesā, kā arī papildu tiesības:

saņemt to apelācijas sūdzību vai protestu kopijas, kas ir par pamatu viņa līdzdalībai apelācijas instances tiesā;

savlaicīgi uzzināt lietas iztiesāšanas vietu un laiku;

iesniegt iebildumus vai paskaidrojumus par apelācijas sūdzību vai protestu, kā arī iesniegt iebildumus pret lietas iztiesāšanu rakstveida procesā, ja apelācijas instances tiesā lietu paredzēts iztiesāt šādā procesā;

uzturēt un pamatot savu sūdzību vai atsaukt savu vai aizstāvja sūdzību;

pašam piedalīties krimināllietas iztiesāšanā;

pieteikt noraidījumu;

piekrist pierādījumu pārbaudes neizdarīšanai tiesas sēdē;

izteikt savu viedokli par katru apspriežamo jautājumu, ja tas attiecas uz viņa apsūdzību vai personu raksturojošiem datiem, kā arī pieteikt tiesai motivētu lūgumu izteikt savu viedokli un piedalīties pierādījumu pārbaudē arī citos jautājumos; piedalīties katra pierādījuma tiešā un mutvārdos veiktā pārbaudē, ja pierādījums attiecas uz viņa apsūdzību vai personu raksturojošiem datiem;

pieteikt lūgumus;

uzstāties tiesas debatēs, ja nepiedalās aizstāvis;

teikt pēdējo vārdu;

saņemt tiesas nolēmuma kopiju un iepazīties ar tiesas sēdes protokolu, kā arī iesniegt par to rakstveida piezīmes;

saņemt informāciju par sūdzības un protesta izskatīšanas kārtību un nolēmuma pieejamības dienu, kā arī saņemt nolēmuma kopiju;

pārsūdzēt tiesas nolēmumu likumā noteiktajā kārtībā.

Savukārt kasācijas instances tiesā apsūdzētajam ir tiesības:

saņemt to kasācijas sūdzību vai protestu kopijas, kas ir par pamatu viņa līdzdalībai kasācijas instances tiesā;

saņemt informāciju par sūdzību izskatīšanas laiku un kārtību;

tiesības uzturēt vai atsaukt savu vai aizstāvja sūdzību un izteikt viedokli par citām sūdzībām, kuras bijušas par pamatu apsūdzētā statusa atzīšanai kasācijas instances tiesā, kā arī pieteikt noraidījumu;

iesniegt iebildumus vai paskaidrojumus par kasācijas sūdzību vai protestu, kā arī pieteikt motivētu lūgumu par sūdzības izskatīšanu mutvārdu procesā tiesas sēdē viņa klātbūtnē, ja kasācijas instances tiesā lietu paredzēts iztiesāt šādā procesā

uzaicināt aizstāvi.

Vai man ir tiesības uz atbalstu un aizsardzību pēc tiesas procesa? Uz cik ilgu laiku?

Cietušais savas procesuālās tiesības konkrētā kriminālprocesā var īstenot līdz galīgā lēmuma pieņemšanai tajā.

Ja lieciniekam, citai personai, kura liecina vai ir liecinājusi kriminālprocesā par noteikta veikta noziedzīgiem nodarījumiem, vai arī personai, kuras apdraudējums var ietekmēt iepriekš minētās personas, ir noteikta speciālā procesuālā aizsardzība tā tiek turpināta, līdz ir zudis aizsardzības iemesls, persona ir atteikusies no aizsardzības vai arī persona ar savu rīcību padarījusi aizsardzību neiespējamu.

Nevalstisko organizāciju sniegtais atbalsts nav saistīts ar personas procesuālo statusu un atbilstoši to iespējām to ir iespējams saņemt arī pēc tiesas procesa.

Kādu informāciju es saņemšu, ja likumpārkāpējs tiks notiesāts?

Pēc notiesājoša sprieduma pasludināšanas cietušais saņems tiesas sprieduma kopiju, kurā cita starpā būs norādīta informācija par apsūdzētajam piespriestā soda veidu un mēru par katru noziedzīgu nodarījumu un galīgo sodu, kas jāizcieš, par apsūdzētā atbrīvošanu no kriminālsoda, ja viņš no tā būs atbrīvots, par audzinoša rakstura piespiedu līdzekļa piemērošanu, ja no kriminālsoda būs atbrīvots nepilngadīgais, kā arī par pārbaudes laiku nosacītas notiesāšanas gadījumā.

Vai es tikšu informēts(-a), ja likumpārkāpējs tiks atbrīvots (tostarp pirmstermiņa vai nosacītas atbrīvošanas gadījumā) vai izbēgs no apcietinājuma?

Ja būs saņemts īpaši aizsargājama cietušā pieteikums, kurā lūgts sniegt informāciju par tās apcietinātās personas atbrīvošanu vai izbēgšanu no ieslodzījuma vietas vai īslaicīgās aizturēšanas vietas, kura radījusi viņam kaitējumu, procesa virzītājs nosūtīs attiecīgo informāciju cietušajam, tiklīdz viņam būs kļuvis zināms par atbrīvošanu vai izbēgšanu. Šādu pieteikumu īpaši aizsargājamais cietušais var iesniegt procesa virzītājam līdz gala nolēmuma pieņemšanai kriminālprocesā, ja pastāv apdraudējums cietušajam un nepastāv kaitējuma risks apcietinātajai vai notiesātajai personai.

Vai mani iesaistīs atbrīvošanas / pirmstermiņa atbrīvošanas lēmuma pieņemšanā? Piemēram, vai es varu izteikties vai iesniegt sūdzību?

Ar notiesājoša sprieduma izpildi saistīto jautājumu izlemšanā cietušā piedalīšanās nav paredzēta.

Lapa atjaunināta: 29/09/2022

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

4 - Kompensācija

Kāda ir procedūra, lai no likumpārkāpēja pieprasītu atlīdzību par zaudējumiem? (Piemēram, tiesā izskatīta lieta, civilprasība, īpaša kompensācijas pieprasīšanas procedūra)

Kriminālprocesā par cietušo ar procesa virzītāja lēmumu atzītā persona procesa virzītajam ir tiesīga iesniegt kompensācijas pieteikumu par morālo aizskārumu, fiziskajām ciešanām un mantisko kaitējumu, kas radies noziedzīga nodarījuma rezultātā.

Šo pieteikumu var iesniegt līdz tiesas izmeklēšanas uzsākšanai pirmās instances tiesā. Pieteikumā jāpamato par mantisko zaudējumu pieprasītās kompensācijas apmērs, bet kompensācijas apmērs par morālo aizskārumu un fiziskajām ciešanām — tikai jānorāda. Pieteikumā norāda finanšu iestādes konta numuru, kurā ieskaitāma kaitējuma kompensācija.

Jautājums par pieteiktās kaitējuma kompensācijas pamatotību un par tās piedziņu no personas, kura tiek atzīta par vainīgu noziedzīga nodarījuma rezultātā, tiek izlemts ar lēmumu, ar kuru tiek pabeigt kriminālprocess. Pēc gala lēmuma spēkā stāšanās tiek dots 30 dienu termiņš apmierinātās kaitējuma kompensācijas labprātīgai samaksai. Ja lēmums netiek labprātīgi izpildīts, tā izpilde tiek nodota zvērinātam tiesu izpildītājam piespiedu izpildei.

Ja cietušais uzskata, ka ar kompensāciju nav atlīdzināts viss radītais kaitējums, viņam ir tiesības prasīt tā atlīdzināšanu civilprocesuālā kārtībā. Nosakot atlīdzības apmēru, tiesai jāņem vērā krimināprocesā saņemtā kompensācija.

Tiesa noteica, ka likumpārkāpējam man jāmaksā zaudējumu atlīdzība/kompensācija. Kā es varu pārliecināties, ka likumpārkāpējs maksā?

Ja iesniegtajā kaitējuma kompensācijas pieteikumā būs norādīts finanšu iestādes konta numurs, tad labprātīgas izpildes gadījumā par vainīgu atzītā persona to iemaksās šajā kontā, ko redzēsiet sava konta pārskatā. Savukārt piespiedu izpildes gadījumā tiesu izpildītājs piedzīto summu ieskaitīs šajā kontā, ko arī redzēsiet sava konta pārskatā.

Ja likumpārkāpējs nemaksā, vai valsts var man izmaksāt avansu? Ar kādiem nosacījumiem?

Nē, valsts par vainīgu atzītās personas vietā cietušajam neatlīdzina apmierināto kaitējuma kompensāciju, taču veicina tās atlīdzināšanu, procesa virzītājam patstāvīgi nosūtot labprātīgi neizpildīto lēmumu par pienākumu atlīdzināt kaitējuma kompensāciju apmierinātajā apmērā tiesu izpildītājam piespiedu izpildei.

Vai man ir tiesības saņemt kompensāciju no valsts?

Cietušajam ir tiesības saņemt valsts kompensāciju cietušajam, ja persona ir procesuāli atzīta par cietušo krimināprocesā un ja tīša noziedzīga nodarījuma rezultātā:

ir iestājusies personas nāve;

cietušajam ir nodarīti smagi vai vidēja smaguma miesas bojājumi;

aizskarta cietušā tikumība vai dzimumneaizskaramība;

cietušais ir cilvēku tirdzniecības upuris;

cietušais inficēts ar cilvēka imūndeficīta vīrusu, B vai C hepatītu.

Ja noziedzīga nodarījuma rezultātā iestājusies personas nāve vai cietušais miris un nav pieprasījis valsts kompensāciju vai valsts kompensāciju ir pieprasījis un nav saņēmis, valsts kompensāciju ir tiesības saņemt personai, kura atzīta par cietušo attiecīgajā krimināprocesā.

Vienam noziedzīgā nodarījumā cietušajam izmaksājamās valsts kompensācijas maksimālais apmērs ir Latvijas Republikā noteiktās piecas minimālās mēneša darba algas. Kompensācija tiek izmaksāta:

100 procentu apmērā, ja iestājusies personas nāve;

90 procentu apmērā, ja cietušajam nodarīti smagi miesas bojājumi vai noziedzīgs nodarījums kvalificēts kā izvarošana vai seksuāla vardarbība, vai aizskarta nepilngadīgā cietušā tikumība vai dzimumneaizskaramība, vai cietušais ir cilvēku tirdzniecības upuris;

70 procentu apmērā, ja nepilngadīgam cietušajam nodarīti vidēja smaguma miesas bojājumi vai nepilngadīgais cietušais inficēts ar cilvēka imūndeficīta vīrusu, B vai C hepatītu;

50 procentu apmērā, ja cietušajam nodarīti vidēja smaguma miesas bojājumi vai aizskarta cietušā tikumība vai dzimumneaizskaramība, vai cietušais inficēts ar cilvēka imūndeficīta vīrusu, B vai C hepatītu, izņemot 2. un 3. punktā minētos gadījumus.

Personai, kura atzīta par cietušo noziedzīgā nodarījumā, kas kvalificēts saskaņā ar Krimināllikuma 120. pantu “Slepkavība, kas izdarīta stipra psihiska uzbudinājuma stāvoklī”, 121. pantu “Slepkavība, pārkāpjot nepieciešamās aizstāvēšanās robežas”, 122. pantu “Slepkavība, pārkāpjot personas aizturēšanas nosacījumus”, 127. pantu “Tīšs miesas bojājums, kas nodarīts stipra psihiska uzbudinājuma stāvoklī”, 128. pantu “Tīša miesas bojājuma nodarīšana, pārkāpjot nepieciešamās aizstāvēšanās robežas” vai 129. pantu “Tīša miesas bojājuma nodarīšana, pārkāpjot personas aizturēšanas nosacījumus”, valsts kompensācija tiek izmaksāta 50 procentu apmērā no iepriekš minētā valsts kompensācijas apmēra.

Ja cietušais ir saņēmis kompensāciju par nodarīto kaitējumu no noziedzīga nodarījuma izdarītāja vai viņa vietā no citas personas, valsts kompensācijas apmēru samazina atbilstoši jau saņemtajai kompensācijai.

Lai saņemtu valsts kompensāciju, cietušais Tiesu administrācijai iesniedz valsts kompensācijas pieprasījuma veidlapu, kurai pievienota procesa virzītāja izziņa vai spēkā stājies procesa virzītāja gala nolēmums. Pieprasījums iesniedzams triju gadu laikā pēc dienas, kad persona atzīta par cietušo vai ir uzzinājusi par faktiem, kas šai personai dod tiesības to darīt.

Vai man ir tiesības saņemt kompensāciju, ja likumpārkāpējs nav notiesāts?

Cietušajam tiesības uz valsts kompensāciju ir arī tad, ja noziedzīga nodarījuma izdarītājs vai viņa līdzdalībnieks nav noskaidrots vai viņš saskaņā ar Krimināllikumu nav saucams pie krimināltatbildības.

Vai man ir tiesības uz ārkārtas maksājumu, kamēr es gaidu lēmumu par savu kompensācijas prasību?

Noziedzīga nodarījuma rezultātā steidzami radušos izdevumu segšanai ir paredzēta valsts kompensācija cietušajam. Lēmumu par valsts kompensācijas izmaksāšanu Tiesu administrācija pieņem mēneša laikā pēc valsts kompensācijas pieprasījuma saņemšanas.

Lapa atjaunināta: 29/09/2022

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

5 - Manas tiesības uz atbalstu un palīdzību

Esmu noziegumā cietušais, ar ko man sazināties, lai saņemtu atbalstu un palīdzību?

Policijas darbinieks vai prokurors informēs Jūs par Jūsu tiesībām, ja Jūs būsiet atzīts/-a par cietušo krimināprocesā vai Jūs pratinās kā liecinieku. Parasti šāda informācija tiek sniegta rakstveidā un, ja nepieciešams, to izskaidros arī mutiski, personai ieradoties policijā vai prokuratūrā. Jums ir tiesības saņemt informāciju arī par pieejamo atbalstu un medicīnisko palīdzību, konsultējoties pa Informatīvo atbalsta tālruni 116 006 noziedzīgos nodarījumos cietušajiem.

Biedrība “Skalbes”, izpildot valsts pārvaldes uzdevumu, nodrošina bezmaksas konsultācijas pa tālruni 1 1 6 0 0 6 katru dienu no plkst. 12.00 līdz plkst. 22.00, sniedzot: emocionālo un psiholoģisko atbalstu noziedzīgos nodarījumos cietušajiem, informāciju par cietušo procesuālajām tiesībām (piemēram, par tiesībām kriminālprocesā, tiesībām uz kaitējuma atlīdzinājumu, valsts kompensāciju u.c.), informāciju par iespējamiem pakalpojumiem noziedzīgos nodarījumos cietušajiem. Vienlaikus cietušajiem ir pieejama interneta vietne www.cietusajiem.lv, kur izvietota informāciju par cietušo tiesībām un atbalsta pakalpojumiem, kā arī pieejams tiešsaistes čats, ja persona ar speciālistu nevēlas sazināties telefoniski.

Cietušo atbalsta uzticības tālrunis

Cietušais var vērsties pēc palīdzības pa bezmaksas atbalsta tālruni 1 1 6 0 0 6.

Vai cietušo atbalsts ir bezmaksas?

Palīdzības tālrunis 1 1 6 0 0 6 ir bez maksas.

Kāda veida atbalstu es varu saņemt no valsts dienestiem vai iestādēm?

Par cietušo procesuāli atzītai personai ir tiesības uz bezmaksas juridisko palīdzību kriminālprocesā turpmāk norādītajos gadījumos.
Ja ir apgrūtināta vai citādi nav nodrošināta nepilngadīgā tiesību un interešu aizsardzība vai tās pārstāvis iesniedz motivētu lūgumu, procesa virzītājs pieņem lēmumu par advokāta kā nepilngadīgās cietušās personas pārstāvja uzaicināšanu. Procesa virzītājs pieaicina advokātu arī gadījumos, kad cietušo personu ar fiziskiem vai psihiskiem trūkumiem, nevar pārstāvēt neviens no tās tuviniekiem.
Arī tad, ja kriminālprocesā nav nodrošināta tiesību un interešu aizsardzība vai cietušais vai viņa pārstāvis izsaka lūgumu procesa virzītājam, procesa virzītājs pieņem lēmumu, ka kriminālprocesā piedalās advokāts kā juridiskās palīdzības sniedzējs pilngadīgai personai, kura ir maznodrošināta vai trūcīga, vai personai, kura pēkšņi nonākusi tādā situācijā un materiālajā stāvoklī, kas tai liedz nodrošināt savu tiesību aizsardzību, kā arī īpaši aizsargājamam cietušajam.
Cietušais Tiesu administrācijā var bez maksas saņemt valsts kompensācijas pieprasījuma veidlapu, kā arī informāciju par veidlapas aizpildīšanu.
Bezmaksas sociālās rehabilitācijas pakalpojumi tiek nodrošināti cilvēku tirdzniecības upuriem, no fiziskas, seksuālas, ekonomiskas vai emocionālas vardarbības vai fiziskas vai seksuālas vardarbības draudiem, vai vardarbīgas kontroles cietušām pilngadīgām personām un bērniem, kuri ir noziedzīga nodarījuma, ekspluatācijas, seksuālas izmantošanas, vardarbības vai jebkādas citas nelikumīgas, cietsirdīgas vai cieņu aizskarošas darbības upuri.

Kāda veida atbalstu es varu saņemt no nevalstiskajām organizācijām?

Cietušajiem ir pieejama interneta vietne http://www.cietusajiem.lv/, kur izvietota informāciju par cietušo tiesībām un atbalsta pakalpojumiem, kā arī pieejams tiešsaistes čats, ja persona ar speciālistu nevēlas sazināties telefoniski.
Biedrība “Skalbes” sniedz psiholoģisko palīdzību pieaugušajiem, bērniem un ģimenēm it īpaši krīzes situācijās (psihologa, psihoterapijas speciālistu un tiesību konsultācijas).
Nodibinājums “Centrs Dardedze” nodrošina psiholoģisku atbalstu bērniem, kuri ir cietuši no vardarbības, un viņu ģimenēm.
Biedrība “Centrs MARTA” sniedz sociālos, juridiskos, psiholoģiskos pakalpojumus vardarbībā un cilvēku tirdzniecībā cietušām pieaugušām personām, nodrošina palīdzību sievietēm un viņu bērniem, kuri atrodas ievainojamās dzīves situācijās (vardarbībā cietušo pilngadīgo personu rehabilitācija, cilvēku tirdzniecībā cietušo pilngadīgo un bērnu rehabilitācija, atbalsta grupu darbība, vardarbībā cietušo bērnu rehabilitācija un individuālā rehabilitācija).
Biedrība “Patvērums Drošā māja” sniedz atbalsta pakalpojumus cilvēku tirdzniecībā cietušām personām un legālajiem imigrantiem, tajā skaitā, patvēruma meklētājiem, bēgļiem un personām, kurām piešķirts alternatīvais statuss.
Biedrības “Latvijas Sarkanais Krusts” Īslaicīgās uzturēšanās mītne „Burtnieks” nodrošina īslaicīgu dzīvesvietu un sociālā darba speciālista palīdzību sociālo problēmu risināšanā ar mērķi atrast personai (ģimenei) pastāvīgu dzīvesvietu.

Lapa atjaunināta: 29/09/2022

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.